

EJL KOHTUNIKU KÄITUMISKOODEKS *

Jalgrattasport on paari viimase aasta jooksul märkimisväärselt arenenud. Jätkuvalt püsib huvi rattavõistluste vastu. Maailmas ja Euroopas pole kunagi varem edastatud televisiooni vahendusel vaatajateni sedavõrd palju kõrgetasemelisi võistlusi ning peakohtunikud on silmitsi neid uudistavate kaameratega, kuhu tahes nad ka ei liiguks.

Otsused, mida rahvusvahelise kategooria kohtunikud võistlussituatsioonis vastu võtavad, saavad telemeedia vahendusel palju kordi ette mängitud, mõnikord väga eriliste nurkade all. Iga nende käiku analüüsitakse, kommenteeritakse, võrreldakse ja arvestatakse. Kohtunike tegevus peab olema võistlusmäärustiku tõlgendamisel täpne ja järjekindel.

Rahvusvahelise kategooria kohtunik mängib pearolli igasugusel võistlusel, kus ta osaleb. On hädatarvilik, et peakohtunik järgiks nii enne kui pärast võistlusi teatud käitumisreegleid e. **KÄITUMISKOODEKSIT**, mis sisendaks usaldust ja austust tema töö vastu. Rahvusvaheliste võistluste peakohtunik tagab võistluse kvaliteedi. Ta peab olema UCI saadik maailmas toimuvatel võistlustel ning kaitsma UCI mainet.

Alljärgnevalt esitame Sulle KÄITUMISKOODEKSI tõlke, mida kohandasime Eesti taseme kohtuniku tegevust silmas pidades.

A. Üldnõuded

Kõik kulud, mis on seotud Sinu kohalolekuga antud võistlustel, v.a. majutuskulud, mis määrustiku kohaselt maksab välja võistluse korraldaja, deklareeritakse EJL-le ja mitte korraldajale.

Et vältida enese asetamist ebamugavasse positsiooni, ära küsi enda tarbeks mitte mingisuguseid kingitusi ja/või soodustusi, mis võivad asetada Su neutraalsuse, objektiivsuse ja sõltumatuse kahtluse alla.

Nõustu vaid sümbolsete kingitustega, mis ei põhjusta Sinu mingitki seotuse kahtlust korraldajaga.

Oma abikaasa, partneri või sõbra võistlustele kaasavõtmine on kategooriliselt lubamatu, isegi kui Sa kavatsesid nende majutuskulude eest ise maksta. Sa võid põhjustada ebamugavust ja tekitada tüli korraldajale, surudes talle võib-olla peale ootamatuid kulusid transpordi, majutuse või toidu eest maksmisel. See võib Sind omakorda asetada väljapääsmatusse olukorda ja Sinu objektiivsus võib saada seotud kahtluse alla.

Lõpetuseks - mitte kunagi, mitte mingitel tingimustel, ei tohi Sa väärkasutada oma positsiooni olukorras, kuhu Sind on määratud kohut mõistma mistahes taseme või kategooria kohtunikuna.

B. Enne võistlusi

Niipea kui oled saanud teada oma määramisest, võta ühendust võistluste korraldajaga, teata talle määramisest tema korraldatavale võistlusele ja viisist, kuidas Sinuga edaspidi ühendust saada.

Niipea kui oled saanud korraldajalt kogu informatsiooni toimuvate võistluste kohta, loe see tähelepanelikult läbi. Kui Sa märkad mingitki vastuolu korraldaja kehtestatu ja võistlusmäärustiku sätete vahel, **ära oota viimase hetkeni**, vaid võta koheselt korraldajaga ühendust ja üritage kahepoolset jõuda kokkuleppele võimalike muutuste tegemiste osas.

Võta koheselt ühendust oma kolleegidest kohtunikega, **kes on määratud rahvusliku alaliidu poolt või** keda korraldaja soovib vastavalt võistlusreeglendiga seatud kohustusele kaasata antud võistlusele ja kelle osalemine on Sulle vastuvõetav. Saades kontakti ja teades, kes kuhu on määratud, tee omale kava, missugused ülesanded tuleb ära lahendada enne võistlust, et Su meeskond töotaks võimalikult efektiivselt. Mõnel juhul võivad teised kohtunikud paluda Sinul küsida korralduskomiteelt informatsiooni, mida neil endil on raske hankida, kuid mis oleks kasulik eesmärgi edukaks saavutamiseks.

C. Võistluste toimumiskohas

Niipea kui Sa saabud kohale, võta initsiatiiv enda kätte ja mine korraldajat oma saabumisest teavitama. Pea silmas seda, et Sa saabuksid kohale kokkulepitud ajal. See on lihtsalt viisakas.

Pea korraldajaga maha sõbralik ja konstruktiivne vestlus Sinu kohustustest.

Püüa korraldajat veenda selles, et ta saaks aru Sinu kavatsusest pakkuda talle täielikku koostöövalmidust, et võistlused kulgeksid nagu kellavärk. Palu tal Sulle rääkida mistahes esile kerkinud probleemidest ja paku talle oma abi nende lahendamiseks, tagades, et kõik oleks määrustepärane.

Sa pole varem võib-olla kohtunud mõne oma meeskonna kohtunikuga. Seetõttu on mõistlik ennast tutvustada, selgitada neile nende ülesandeid ja seda, mida Sa neilt ootad. Sa peaksid kolleege kohtlema vajaliku lugupidamise ja vastava käitumisega.

D. Pärast võistlusi

Pane aegsasti paika oma sõiduplaan, et Sa ei peaks võistlustelt ootamatult lahkuma, jättes välja selgitamata paremusjärjestuse, **tutumata**

meediakajastustega, saamata teada antidopingu kontrolli tegevusest jne. Veendu kindlasti selles, et kõik nõutud dokumendid saaksid vastavalt kehtivale korrale saadetud E JL sekretariaati ja ära delegeeri neid Sulle pandud ülesandeid teistele inimestele.

Suhted korraldajatega:

- ▶ kutsu korraldaja järelinfotundi ja veendu, et E JL sekretariaati ning E JL Kohtunike kogu juhatusele saadetav raport on kooskõlas selles infotunnis väljaõeldud sätetega
- ▶ kiida korraldajat ja tema organisatsiooni positiivseid aspekte
- ▶ räägi talle taktitundeliselt, kuid avameelselt, kõikidest nõrkadest kohtadest, mida Sa panid võistluste käigus tähele ja mille kohta Sa saadad E JL sekretariaati informatsiooni
- ▶ tee koostööd, leidmaks tee nende puuduste kõrvaldamiseks

E JL kohtunikel on täita raske ja delikaatne töö, kuna nad peavad kokku leppima erinevate tasemete inimestega (korraldajad, sõitjad, meeskondade esindajad, pressi esindajad jne.), kellel kõigil on erinevad, sageli lausa lahknevad huvid.

E JL kohtuniku hädatarvilikud isikuomadused on:

- ▶ **taktitunne** = teiste inimeste tunnete intuitiivne tajumine ja sellele vastav käitumine, vältides konflikte ja juhtides olukorra lahenduse leidmiseni dialoogi kaudu.

TAKTITUNNE ei tähenda tingimata NÕRKUST

- ▶ **empathia e. kaasatundmisvõime** = olukorra intuitiivne tajumine ja selle arengu äraarvamine. See võimaldab Sul mõningaid probleeme ette näha.
- ▶ **sarm e. karisma** = Sinu enese suutlikkus töötada üldiste väärtuste nimel. E JL kohtunik leiab ohtralt võimalusi oma kvaliteedi demonstreerimiseks.

Suhted pressiga:

- ▶ Ära keeldu intervjuusid andmast, aga ära seda võimalust ise otsi. Rääkides edasta ainult võistlustega seonduvat tehnilist teavet.
- ▶ Jälgi, mida Sa ütled. Intervjuus esindab E JL kohtunik E JL`i: seega peab ta hea kaubamärgi arusaadavaks tegema.
- ▶ Kui on vaja määrata esindaja suhtlemiseks meediaga (**üldiselt kohtunike kogu esimees**), siis peate seesmiselt kokku leppima väljaõeldavate seisukohtade raamistikus.
- ▶ Press on ära teeninud Sinu tähelepanu: anna neile informatsiooni **oma töö eetilisest küljest**.

- ▶ Ära osale mingilgi määral artiklite kirjutamisel võistlustest, kus Sa ise osaled.
- ▶ **autoriteet** = kehtesta end järkjärgult kogemuste kaudu
  - = sõltub EJL kohtuniku oskustest ja suutlikkusest
  - = näitab mõjuvõimu ja otsustavust päris Sinu karjääri alguses
  - = ära palu meeskondadelt autogramme, reklaammütse ja –särke jms. See võib Sind panna väljapääsmatusse olukorda (autoriteedi kaotus) selle võistkonna ees.
- NB!
  - a) kohtuniku **autoriteet** pääseb mõjule meeskondade esindajate koosolekul.
  - b) EJL kohtuniku mõjuvõim liigitatakse inimeste poolt, kelle üle ta oma mõjuvõimu realiseerib, kas nõrgaks, keskmiseks või rangeks.
  - c) Ära aja omavahel segamini mõisteid Autoriteet ja **Autoritaarsus** (viimast ei võeta kunagi hästi omaks)
  - d) Väldi ülbust ja põlgust
  - e) Korraldajale esitatavate nõudmiste sisu peab vastama olukorrale.
- ▶ **vastutustunne** = see on iga taseme kohtuniku hädavajalik omadus, selleks et:
  - ▶ mitte kunagi mööda hiilida oma kohustest,
  - ▶ mitte kunagi üritada vastutust teiste inimeste kaela veeretada (UCI-, rahvusliku alaliidu, korraldajate esindajatele vms.),
  - ▶ alati toetada mistahes kohtunike kogu ühiselt tehtud otsust .
- ▶ **endast lugupidamine** = kanna hoolt oma riiete eest, jälgi, et need oleksid puhtad ja tagasihoidlikud. **Vastavalt alade lõikes kehtestatud korrale kannavad mehed lipsu kui kohalolemise ja eristamise sümbolit. Võistluste ajal on ametliku vormi kandmine kohustuslik ja ametlikel sündmustel võite kanda omal valikul kas ametlikku vormi või sobilikku riietust vastavalt olukorrale.**

Teadmiseks ja võimalusel juhendumiseks:

Vastavalt UCI võistlusmäärustiku artiklile 1.1.074 kannavad rahvusliku kategooria kohtunikud, kes on võistlustele määratud UCI poolt või need võistluste kohtunike kogusse kuuluvad kohtunikud, mida juhib UCI määratud kohtunik, ametlikku UCI ülikonda (kõige hilisemat väljalaset ja mitte midagi muud. Vanad mudelid või isevalmistatud versioonid pole lubatud).

UCI ametlikku riietust kantakse AINULT ametlikel üritustel ja MITTE mingitel MUUDEL juhtudel.

Tseremooniatel ja koosolekutel:

- **Beeže viigipükse või seelikut** (maantee-, treki-, cyclocrossi võistlustel ja ruumis sees peetavatel jalgrattaspordialadel) ja **beeže lühikesi spordipükse** (maastikurattasõidu, BMX-i, triieli ja velopalli võistlustel);
- **Helesinine särk** koos UCI lipsu või salliga (maantee-, treki-, cyclo-crossi ja vigursõiduvõistlustel) või **helesinine polo-särk** (maastikurattasõidu, BMX-i, triieli ja velopalli võistlustel);
- **Helesinine (mere)spordijakk** (maantee-, treki-, cyclo-crossi ja vigursõiduvõistlustel).

Võistlustel:

- Ruumis sees nagu sisetrekil või spordihallis peetavatel jalgrattaspordivõistlustel: vt. eelmist lõiku „Tseremooniatel ja koosolekutel“;
- Võistluste stardipaikades (-linnakutes, VIP-aladel): vt. eelmist lõiku „Tseremooniatel ja koosolekutel“, v.a. spordijakid, mis peavad olema asendatud tuulepluusi või fliisitaolise jakiga kui seda nõuab ruumi temperatuur. **Väga kõrge temperatuuri korral jääb kohtunike kolleegiumi esimehe otsustada, kas lipsu ja salli kandmise kohustust tuleb järgida.**
- Maanteeõiduvõistlustel, saateautodes ja mootorratastel: vt. „Võistluste stardipaikades“;
- Välistrekil peetavatel võistlustel; sama vorm, mis sisetrekil kohustuslik kanda. Kuid siiski, spordijaki ja lipsu või salli kandmine sõltub ilmastikutingimustest (otsuse langetab kohtunike kolleegiumi esimees);
- Maastikuratta-, BMX- ja triieli võistlustel: vt. „Võistluste stardipaikades“;
- Cyclo-cross: vt. „Võistluste stardipaikades“;

Autasustamistseremooniatel:

- Kohtunike kolleegiumi esimees, saates rattureid poodiumile, peab kandma sama vormiriietust, mis koosolekutel.

Vältige mistahes reklaammaterjali ja meenet kandmist ning kaubamärkide esindamist ärilistel kaalutlustel, kui see pole heakskiidetud UCI poolt.

Sa pead samuti:

- ▶ vältima suhtumist ja hoiakuid, mis pole sündsad Sinu töös,
- ▶ kasutama keelelist väljendusviisi, mis on **viisakas ja õige**,
- ▶ säilitama **enesevalitsemise kõikides olukordades**; alkohoolsete jookide (liig)tarvitamine on KEELATUD kogu Sinu tööülesannete kehtivuse aja vältel,
- ▶ võistluste ajal autos olles säilitama väärrika asendi,

▶ võtma Sulle tarviliku puhkeaja selleks, et Sa saaksid E JL kohtunikuna edukalt lõpule viia oma töö. Ainult piisav uneaeg võimaldab Sul püsida heas vormis eesseisvate pikkade tööpäevade jooksul.

▶ **teistest lugupidamine** =

- ▶ Viisakus ja südamlikkus,
- ▶ Ära kunagi keeldu inimestega rääkimast,
- ▶ Anna oma panus võistluse edukaks läbiviimiseks, mis pole seotud tegeliku võistluste kulgemisega (avalikud suhted),
- ▶ Väldi mistahes arutelusid võistlejatega nii võistluste ajal kui ka vahetult pärast nende lõppemist: see näitaks taktitunde täielikku puudumist.
- ▶ **2 kuldset reeglit:**
  1. Kui Sa tahad, et teised inimesed Sind austaksid, pead Sa ise algust tegema nende austamisega.
  2. familiaarsus tekitab lugupidamatust

Kõik E JL kohtunikud peaksid hoidma alati selle lühikese juhise käeulatuses, kustahes nad ka oma tööülesandeid ei täidaks. See juhise on Sulle nõuandja ja sõber, keda Sa peaksid kuulama ja kelle juhtnõõride järgi juhinduma. Oma käitumise põhjal peab E JL kohtunik olema ja jääma musternäiteks mistahes olukorras.

* Käitumiskoodeks on tõlgitud UCI vastavast käitumisreeglistikust ja kohandatud meie oludele. Sinises kirjas näed nõ. algupärase tõlke näidet, mis otseselt ei haaku meie oludega, kuid mida Sa peaksid tulevikku silmas pidades teadma.